

Okean, her biri özboluşly uýgunlaşmalary we özüni alyp barsy bilen ajaýyp deňiz haýwanlarynyň köp dürlüligi bilen doly giň we syrly dünýädir. Iň täsin ýaşajyklaryň biri, Ýer ýüzündäki iň uly haýwan bolan gök kitdir. Agramy 200 tonna çenli ýetýän bu mylaýym ägirdiň ýüregi kiçijik awtoulagyň ululygyndadyr. Gök kitler ululygyna garamazdan, esasan kiçijik krill bilen ýmitlenýärler, bu bolsa deňiz ekosistemalarynyň ajaýyp deňagramlylygyny görkezýär.

Başga bir täsin deňiz jandary, akylylygy we mesele çözmek ukyby bilen tanalýan oktopusdyr. Oktopuslar labirintlerden geçip, gurallary ulanyp we hatda gabawlardan gaçyp bilýärler, bu bolsa käbir süýdemdirijiler bilen deňeşdirilýän derejede aň-düşünje çylşyrymlylygyny görkezýär. Olaryň reňkini we dokumasyny gizlenmek ýa-da aragatnaşyk üçin üýtgetmek ukyby, olary okeanyň iň özüne çekiji ýaşajyklarynyň birine öwürýär.

Köplenç “deňziň tokaýlary” diýlip atlandyrylýan merjen gaýalary, köp sanly reňkli we dürli görnüşlere öý eýeçilik edýär. Bu suwasty ekosistemalar, merjenleriň arasynda çalt hereket edýän kiçijik, janly balyklardan başlap, suwda ajaýyp süzüp ýören merjen gaýalaryna çenli köp sanly deňiz durmuşyny goldaýar. Merjen gaýalarynyň saglygy, köp sanly deňiz görnüşleriniň ýaşamagy üçin möhümdir, bu näzik ýaşajyş ýerlerini goramak üçin gorag çäreleriniň ähmiýetini görkezýär.

Iň soňunda, bioluminesensiýa hadysasy okeanyň çuňluklaryna jadyly täsir berýär. Meduzalaryň we çuň deňiz balyklarynyň käbir görnüşleri ýaly köp sanly deňiz organizmleri öz ýşyklaryny öndürüp bilýärler. Bu ukybynyň dürli maksatlary bar, olary awlamakdan başlap, ýyrtyjylary gorkuzmaga çenli, tolkunlaryň aşagynda tebigy ýşyk şüweleňleriniň özüne çekiji görkezilişini döredýär.

Aýna ÇARYÝEWA

**S.A.Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk
uniwersitetiniň talyby**